

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általuk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 8-án.)

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytözségekben.

Lesz-e a borúnak derüje?

A klotur törvénytelen forma parlamenti életünkben s általánosságban a kormányzásban. Érvényesítése ma az obstruálók bukását jelentené, mert szám szerű többségével a kormánypárt győzne. Az obstrukció a parlament háromnegyed esztendő munkáját tette tönkre s így ez az esztendő gazdagabb volt csalódásokban, mint eredményekben. Politikai munkánk, közigazdaságunk, termésünk, törvényhozásunk nem váltották be, a mit az idei évre ígérték. A mult évek minden mulasztása helyrehozást igényelt s csakugyan sok szerencsére, az Isten bőséges áldására, tevékeny munkásságra lett volna szükség, hogy ez év boldog legyen s a reményeket beváltsa, melyeket jogos igénnyel vártunk. Nem válságot vártunk, hanem ellenkezőleg válság nélkül való alkotásokat. Mindnyájan éreztük, mennyire hátravett minket az évekig tartó bizonytalanság, a kiegyezésnek kinos halogatása, a belső reformok elmaradása, a pangás és esüggedés, mely elzsibasztotta nemcsak a gazdasági tevékenységet, hanem a politikai és társadalmi törekvéseket is. Ebből az erőtlén és lehagolt állapotból buzgó tevékenységgel és bátor önérzettel kiragadni a nemzetet: ez lett volna a kormány és a parlament feladata.

És mi történik? A mit látunk, az nem

békes és eredményes munkásság, hanem zavaros téltenség. Az obstruálók küzdelme nem döntő harc, hanem alkalmi portyázás, melyre nem reagál a kormány és pártja, hanem tétlenül nézi, nem intéz ellene szurony rohamot, mert úgy hiszi, hogy egy szemhunyorítással is utját vágja. Már a tegnapi országgyűlésen s a folyosóbeszélgetések folyamán érezni lehetett az előszelét. Beúthy Akos riadót fújt, Kossuth Ferenc elhagyta a pártelnöki széket, pi-heen a kivívott győzelem hervatag babérain, Barabás lángostort vett kezébe, mely pattog, de még sujtani nem képes, ultimatumot ad a kuruc-párt nevében a miniszterelnöknek, a ki azonban bámulatos nyugalommal oda tendál, hogy szükség esetén feloszlatja a képviselőházat, mert úgy van meggyőződve, hogy a nemzet akarata a törvényes rend helyreállítása. A miniszterelnök tehát egy új parlament megteremtésével akar rendelkezni.

Vagy madárijesztőnek vetette előre Héderváry az új választás árnyékát s ekkor a hare további folyásának nyújtott tápot vagy komoly, férfias kijelentést akart tenni s ez esetben beláthatlan időre egyengette a békétlenség terepét. Ha ugyanis a miniszterelnök ex-lexben oszlatja fel a képviselőházat, pártjának jelenlegi többségéből veszít, az ellenzék erőben nő s így még elkeseredettebb küzdelemre lesz kilitás. Ha Bánffy-, Tisza-féle választások-

ra gondol, mielőtt az így alakított többség érvényesülésére gondolhatna, már a bukott alakok sorába léphet épügy, mint a kik homlokukon a törvénytelenység jegyével akartak diadalmaszkodni.

Új választásokról lévén szó, a parlament vásári zajában nehéz a helyzet mérlegelése. És éppen ezért nagy kérdés, hogy az ország gondolkodó része megtalálja e ezt a helyes irányt, melyet követve a kivezető ut biztosítva volna. Eddig az intelligencia kivonta magát a cselekvés köréből. Pedig bármit mondjunk, intelligens osztályunk közreműködése nélkül a nemzeti ügy nem lesz előbbre vihető.

Mi volt eddig az intelligens osztály? Nagyrészt akarát nélküli eszköze a hatalomnak. Első sorban is a száznál is tekintélyénél fogva hatalmas hivatalnok kar egyszerűen rendelkezésre állott a kormánynak, nem kellett és nem is lehetett annak gondolkodni. Jó-e a Bánffy-kormány vagy nem jó, hasznos-e a Tisza-regime vagy káros, mit ígér Széll vagy Héderváry? Hol vette volna a jogot az ország hivatalnokai kara, hogy e fölött gondolkodjék. A nagy tömeg néma megadással teljesítette kötelességét, mozgott, szavazott, támogatott minden hatalmat, mert töle függött a sorsa. Egyesek ki is váltak, hogy a stréberség ördögével a többiek fölé kerekedjenek. Ezek azután az utálatos lélekhajzásat, korteskedés, pressió

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Apróságok a pápáról.

XIII. Leo nem olyan sziporkázó ember, mint nagy elődje, IX. Pius volt. Az ő egyéniségét inkább a mély gondolkodás, a logikus következtetés, a bölcselő nyugodtsága jellemzi. Megjelenése, most, késő agkorában is fonséges. Vonásai erősek, kevésbé összhangzók, s a ki a női arcokról, vagy a szabályos római fejekről vonta el magának a szépség fogalmát, azt mondaná, nem szépek. Hanem a szemei, azok lángolnak, ha beszél, ha a lelkeség elragadja, s általában nagy szelleme mintegy áttör burkán s ha a festő nem tudja XIII. Leo arcára ezt a vonást varázsolni, munkája mindig tökéletlen marad. Azért világhírű az arckép, melyet László magyar festőművész készített. Azon az igazi Leot látja maga előtt a szemlélő.

Perugiai bitoros-püspök korában az egyházmegyei szeminarium volt a szemefénye. Személyesen ügyelt a rendre, csendre, azért a lakását összeépíttette a papnövelővel. A legkisebb rendtelenséget is észrevette, s úgy az előjárók, mint a növendékek elégszer megcsodálhatták azt a finom tapintatot, a melylyel nemtetszését vagy dicséretét tudomásukra hozta.

Brunelli tanár beszéli, hogy egy alkalommal elfeledte a rendes időben elmenni az előadásra.

A szépirodalom profosszora volt. Negyedóra múlva már észbe jutott a mulasztás, nosza lábhegyezett rögtön a folyosón a tanterem felé, hogy a bitoros észre ne vegye valahogyan. Mély csönd fogadta a teremben, a hallgatók nagy érdeklődéssel kísérték valakinek az előadását. A kardinális volt. A tanár egyik padba ült s hallgatta egy ideig a bitoros találó magyarázatait, majd kérte, kegyeskedjék folytatni és bevégezni a tanulságos előadást. Peccí azonban fölkel s míg a hallgatóknak néhány szóban szívére kötötte a klaszikusok tanulásának fontosságát, a tanárnak csak finom mosolygással jelezte atyai korholását.

Mint pápa a magánfoglások alkalmával a szertartásokat rendszerint elengedi. Az előszobában a kamarás vagy a szertartómaster kioktatja az audienciára készülöket, mit kell tenniök. A fogadóterem vagy magánszoba ajtajától a trónig háromsoros térdhajtással kell közeledni, a trón előtt letérdelni, a Szentatya lábán az ereklyés keresztet megcsókolni és térdelve maradni. A várakozásban kerekedett lámpaláz reszketéssé változik át, mikor az elfogódott látogató ez apró szertartásokat elkezd, s minden inkább sikerül neki, az esetleg vele tartó hölgyek uszályát letiporni, papok pallumát leszakítani, vagy pláne az egyensúlyt elveszíteni, csak a szertartásokat nem tudja megcsinálni. Mindenki komoly az ilyen apró incidenseknél, testőrök, kamarások, csak a Szentatya mosolyog, nevet, intetet a zavarában még jobban elfogult vendégnek s megtörténik, hogy sokszor a jó előre megcsinált és alaposan betanult latin vagy olasz beszédből

egyetlen árva szó se kerül napvilágra, mert a szónok sir örömeben és meghatottságában.

A lábcsoákat is elengedi a Szentatya, odaadja mindjárt a kezét, mind a kettőt, beszél nyájasan, kedvesen, mint igazi atya mindenkinek. Nem kell semmiféle beszédet előkészíteni, az ő éleik szelleme a rövid bemutatásból rögtön ki keresi azokat a körülményeket, a melyekről a látogatóval beszélni lehet s a társalgást kérdéseivel, megjegyzéseivel majdnem egészen maga vezeti.

Történetek kedves, apró incidensek is.

A szent évben három püspök volt egy alkalommal a Szentatyánál. Tudvalevő dolog, hogy a pápa tubákol, s ha magánszobájában ad ki hallgatást, a kis tubákszelence mindig kezügyében van. A három püspök — úgy látszik bucsuzóban — előtte térdelt. A Szentatya kinyitotta a szelencét, kivett egy csipetet belőle, de reszkető ujjai közül egy része kihullott épen az egyik püspök kezefejére. Végre is úgy oldották meg a nehéz jogi kérdést, hogy a tubákat a püspök kezefején három részre osztották, s in facie loci közös erővel elszippantották. Hogy a Szentatyának végtelenül tetszett a kedves jelenet, nem is kell mondani.

A tubákról volt szó, ide írjuk hát mindjárt a másik kis tubák-históriát, mely azonban népe-sebb audiencián történt. Nem tudom, milyen nemzetbeli pap került sorra a lábcsokmal. Lát-szott rajta, hogy nem vesztíti el a lélekjelenét és hogy jobban akarja csinálni a dolgát, mint a többiek. Ment is minden pompásan, mint a ka-

Mai lapunk 4 oldal.

és erőszakoskodás mesterségét is űzték. És a hivatalnoki karral ment az intelligens osztály más jó része. Nem bíralt, nem gondolkodott, hanem üres, élettelen apperenciája lett a hatalomnak. A mit az akart, a hová az akarta, a hová az vezette: ment akarat nélkül utána.

Vajjon így lenne-e ez most is? Lehet, de biztosra nem vehető. A nagy zavar miatt felette nehéz az irányválasztás. Naponként teleszórják a szemét, hogy szabadtársat megzavarják, millió és millió irka-firka jut kezébe, a betűk kiabálnak, rikácsolnak a fülébe. Hogyan lehet várni, hogy ilyen zürzavarban az igazság ereje az elméket utat törjön?

Nehéz a helyzet. Lám a hivatalnoki kar nem jut tisztességes megélhetéshez, a közigazgatást nem bírjuk a modern igényeknek megfelelőleg rendezni, az iparos osztály egészen kidőlt, a kereskedő javveszékkel. És a gazda, és a föld, a mely minden megélhetésnek, minden boldogulásnak megélhetési alapja nálunk? Mit mond a gazda, mit mond a földbirtokos osztály? Örömmel viseli talán az óriási kősterheket? És boldog hogy 6—7 frtért eladhassa azt a maréknyi búzát, a mi termett?

Ime, ez az az út, a melyen elvész a magyar faj anyagi ereje, hegemoniája, alkotmányos élete. Ezen az uton haladva ex-lex-ben új választások árán biztosítani a pusztulásnak, az erőszaknak 35 esztendő többiségét, alig lehet eredményes eredménykedés, még kevésbé lehet a nemzet boldogulására vezető ut keresésének helyes módja.

Új választás esetén a néppárt fel-emelt fővel, erkölcsének tisztaságával, az igazság biztos garanciájával a jövő küzdelem eredményességének. Küzdeni fog a jövőben is a választási törvény reformjéért, kívánja a választókerületek új és arányos beosztását, a titkos szavazást, a gyűlékezési jognak, a szólásszabadság-

nak törvényeszerű biztosítását, a közszabadságok fejlesztését, a közigazgatás olyatén szervezését, mely a helyes jogrendet biztosítja a tisztviselőkre és közönségre egyaránt. A véderőtörvény megújítása újabb teher nélkül, sőt két éves katonai szolgálattal sokszor hangoztatott program-pontja. Követeli a segéd munkások, kisiparosok és kisgazdák helyzetének javítását, az ipartörvény reformját, az iparüzésnek képzéséhez való kötését, a földadó leszállítását, az uzoratorvény szigorítását, a tőzsde reformálását, a létfiumm megállapítását, a családi vagyonjog és örökösödés kérdésének rendezését.

Programjában foglalta a szociális kérdések megoldását, tanügyünknek erkölcsi alapokra való fektetését, kath. autonómiánk kivívását. Politikája tehát magyar és keresztény. Ennek a politikai iránynak zászlaját diadalra juttatni kötelessége minden polgárnak, a ki szíven viseli a haza sorsát. Hiába, vissza kell térni az ezeréves rögöz és táplálkozás abból a szellemből, mely szent István törvényeiből és intézményeiből maradt reánk. Ne csak bámuljunk a képviselőház babiloni zavarát, hanem okuljunk is belőle. A zsidó-liberális rendszer kozmopolita szabadossága keserű gyümölcsöt termelt, ki kell hát vágni ezt a rossz fát, más mentség itt nincs. Magyar és keresztény legyen ez ország! Ez a kivézető út jellegje! E nélkül a segedelem csak időleges és látszólagos. Így lesz majd derűje az évtizedes borúnak.

A pápa állapota.

A pápa állapotáról ma változó hírek érkeznek. A jelentések egy része oly színben tünteti fel a pápa állapotát, mintha a betegség kimenetele kétséges volna, a másik rész a legkomolyabbnak mondja a Szentatya állapotát. A pápa eszméletét csak rövid időre veszette el s az orvosok véleményéből sem lehet határozottat mondani a legközelebbi napokra. Betegségéről a következőket jelentik:

nemrégiben nyílt meg a portugál kollégium, ismeretes még a horvát intézet eléggé szellőztetett ügye is, a régi, százasos multu római szeminariumokat pedig folyton kegyének és figyelmének számos jelével bátorítja, buzdítja. Ilyen szokás például, hogy husvétra a legrégibb római kollégiumok olyan embertelen nagyságu tortát kapnak a szentatától, hogy egy ember hozzá se mer fogni, hogy odébb szállítsa.

Különös kegyével tünteti ki ő Szentsége a több mint háromszázéves német-magyar intézetet, a melyhez ifjúkori emlékek fűzik. Elsőéves theologus korában tanárai őt szemelték ki a kollégium filozófia-repetitorául, a mi nagy megbecsülés s nem megvetendő tekintélyt szerencsés tulajdonosának.

1898-ban furcsa alaku kocsi gördült a kollégium udvarára. Pápai kocsi volt, megismerték mindjárt a formájáról. Igen, de mi lehet benne? Az egyik egyenruhás ember az intézet biboros protektorával, Steinhuberrel óhajtott beszélni, de csudálatosképen nem akart bemenni a kardinális lakosztályába, hanem váltig erősködött, hogy a biborosnak kell kijönnie. A jószívű kardinális teljesítette a minden etikett ellen való kívánságot. A merevképu hivatalnok intására fölnyílt a kocsi ajtaja s előbújt belőle a legujabb pápai ajándék, gyönyörű szép — vörhenyes szőrű borjú képében, a „ki” a remegésről ítélve, úgy látszik, tökéletesen fölfogta a helyzet fontosságát.

„A Szent Atya ezt a borjút küldi a német kollégiumnak, mint a vatikáni kert gazdálkodás eredményét” — hangzott a hivatalos jelentés.

Róma, jul. 15.

Arra a hírre, hogy a pápa állapota változatlan, a csődület a Damasus-udvarban csökkent. 7 óra felé egymásután megérkeztek a bibornokok és a diplomáciai kar tagjai a Vatikánba, hogy értesülést nyerjenek a Szentatya állapotáról. Rossoni és Mazzoni tanárok váratlanul háromnegyed hat órakor megjelentek a Vatikánban. Hirtelen megérkezésük és hosszas időzésük a pápa lakosztályába arra a híresztelésre adott alkalmat, a melyet Pecci Camillo gróf, a pápa unokaöccse is hihetőnek tartott, hogy a mellszurást hajják végre. Az orvosok ellenben azt hiszik, hogy újabb műtetre nincs szükség, tekintettel arra, hogy a folyadékot naponta elhívóltják a Pravaze-féle fecskendővel. Midőn az orvosok a Vatikánba érkeztek, a pápa aludt. Elhatározták, hogy várnak, amíg felébred és ezért vagy egy óráig az elosztóban várakoztak. Ez idő alatt Lapponi dr. közölte Rossoni és Mazzoni tarárokkal, hogy a pápa napközben többször szendereggett. Ebredésénél mindig teljes öntudatnál volt és némi táplálékot vett magához. Midőn az orvosok belétek a pápa szobájába, a Szentatya felismerte és gyenge hangon üdvözölte őket. Az orvosok ezután megvizsgálták és azt találták, hogy állapotuk ma reggel óta változatlan maradt, anélkül, hogy a gyengeség fokozódott volna. Az orvosok azt hiszik, hogy a katasztrófa beálta nem áll közvetlen a küszöbön, azonban elkerülhetetlen.

Róma, július 15.

Az este 7 órakor kiadott orvosi jelentés így hangzik: A nap folyamán a Szentatya általános állapotában nem konstaltak különösebb tünetet. Az erők hanyatlása nem fokozódott. Légzés (30), érverés (84) és hőmérsék (36.4) majdnem változatlanok maradtak. Aláírva: Rossoni, Mazzoni, Lapponi.

UJDONSÁGOK.

— **Püspöki körlevél.** Dr. Városv Gyula megyéspüspök VI. sz. körlevelében közli a pápai körrendeletet, mely szerint a Loretti litániába felveendő a következő fohász: Jó tanács Anyja! Könyörögi értünk! Továbbá közli a pápának a legutóbbi konzisztóriumban tartott allokucióját, a vallás és közoktatásügyi miniszternek a tanítói második ötödéves körpótlék tárgyában kibocsátott rendeletét. Pályázatot hirdet egy előszállási nótanítói és a gúth-tamási kántortanítói állásra. A hódmezővásárhelyi r. kath. leánynevelő-intézetet ajánlja és végül az egyházmegyében előfordult s már lapunkban közölt személyi változásokat közli.

A kardinális batorító mosolylyal fogadta az „új növendéket”, mely azonban nem sokára gyászos véget ért rendeltetéséhez hiven a kolégiumi szakács vérengző kezei között.

Kezéssel azután a szent Atya ünnepélyes audiencián fogadta az összes római intézetek protektorait, rektorait s a többiek képviselőiben mind egyikkől egy-egy növendéket. A társaság diszes félkört alkotott a pápai trón előtt. Mindenki iparkodott lehető ügyesen kihasználni azt a néhány percet, a melyben a Szent Atyával beszélni alkalma nyílt. Valami fontos kérdéstről társalgott a pápa, mikor hirtelen fölismerte a német-magyar intézet rektorát.

— Come sta il vitello? Hogy van a borju? — fordult hozzá hirtelen a többieknek mindig hangosabbá váló mosolygása között.

— In questi giorni ho mandato on bel vitello — kezdte aztán ragyogó arccal magyarul a többieknek, hogy miféle szerzemény is az borju, mely a szegény rektor ilyen öreg zavarba hozta.

Sok ilyen apró vonást lehetne megjárolni XIII. Leo egyéniségéről, jószágáról, a melyekből együttesen összealakul az Atya, az emberiség jövevénye, a szelidellkü aggyastán, kinek hóhérbé lelkébe azonkívül a tudás és a kegyelem ama kincsei rejlenek, melyekre a világ tanítójának van szüksége.

„A Szent Atya ezt a borjút küldi a német kollégiumnak, mint a vatikáni kert gazdálkodás eredményét” — hangzott a hivatalos jelentés.

rikacsapás. A lábcsök után a Szentatya vele is beszélgetni kezdett.

— Tuds-e fiam tubákolni?

— Nem tudok szentséges atya, ez a hibám nincs meg!

— Ha valóban hiba volna fiam, — szölt a pápa a mutatóujjával tréfásan megfenyegetve az ügyetlen hódolót, — benned bizonyosan megvolna!

Természetes, hogy a környezők jól mulattak a szegény pap zavarán, ki csak későn vette észre ügyetlenségét.

Atyai jóindulattal szokta XIII. Leo a különféle kollégiumok növendékeit fogadni. Mintha saját ifjuságát látna megelevenülni, mikor egy-egy ilyen lelkes, fiatal csoport ott tédrel előtte. Eligazítja őket, hogy szépen félkörben legyenek, mind egyikknek odaadja egymásután az átlászó, remegő kezét, megismogítja az arcukat, kikérdezi őket tanulmányaikról s a végén rendszeren gyönyörű oktatást ad a papok kötelességeiről, a küzdelem szükségességéről a mai mozgalmasság időkben. Az apostoli szentséket mindig sokat várt a római kollégiumoktól, óriási anyagi áldozatokkal létesítette és tartotta fenn őket az örök városban. A reformáció pusztításaiban már XIII. Gergely belátta, hogy a neozeteknek a saját kebelükéből válogatott papokat kell adni. Ez a gondolat nem vesztett érvényéből a mai napig sem, sőt a pápa a modern ellenségesség áramlataival szemben szemmel látható módon gyámoltja, segíti a kollégiumokat, mint az új idők általános vonásának, a centralizálódásnak pedagógikus alkalmazását. Csak

— **Oltárszentelés.** A szent Ferenc rendiek helybeli templomában szép ünnepségnek volt tanúsága az ajtatos közönség. Ugyanis dr. Vározy Gyula megyéspüspök ma reggel 7 órakor fényes papi segédlet mellett felszentelte a templom egyik új oltárát, mely Jézus szentséges Szívének tiszteletére emeltetett. A szertartás végzetével dr. Vározy Gyula megyéspüspök szép beszédben vázolta a kedves ünnep jelentőségét s a szent beszéd után az újonnan szentelt oltárnál maga a püspök mutatta be az Urnak az első szent-mise áldozatot.

— **A napibiztos intézmény.** A városi törvényhatósági bizottság a múlt évben a pénztári napibiztos intézmény eltolése mellett döntött. Ezen határozat ellen dr. Saára Gyula ügyvéd, ezen intézkedés ellen pedig, hogy a szekrény harmadik kulcsa a pénzügyi tanácsosnál legyen, Mohay Lajos pénzügyi tanácsos felekezett. A helyigminiszter a határozatot feloldotta s ezt a következő leiratban indokolta:

„A bizottsági közgyűlés által 1902. évi november hó 24-én 293[204]G. sz. a. hozott határozat, mely szerint a pénztári napibiztos intézmény tervezett megszüntetése folytán szükségessé vált intézkedések és szervezeti módosítások a határozatban tüzetesen megállapítottak; az ezen határozat ellen Mohay Lajos városi pénzügyi tanácsos részéről beadott felekezés folytán felülvizsgálván: ezennel feloldom és elrendelem, hogy azon esetben, ha a város közönsége az addig célszerűnek, megnyugtató és bizalmat keltőnek bizonyult napibiztos intézményt továbbra is megszüntetni kívánja, ezen esetben a késpénzt tartalmazó szekrény harmadik kulcsának ki általi őrzése iránt más irányban határozozom és egyúttal intézkedjek az iránt is, hogy a pénztárban tulságosan nagy pénzkészletek fel ne halmozódjanak, vagy legalább tartósan ott ne őrzessenek, hanem bevetelés után vagy a rendelkezési célokra fordítassanak, avagy gyümölcsözőleg (esetleg folyószámlára is) elhelyeztessenek.

Nem helyes elhelyezni ugyanis, a készpénzt tartalmazó szekrény harmadik kulcsának őrzése, mely eddig a napibiztos teendője volt, a pénzügyi tanácsosokra bizassék, mivel sem célszerűnek, sem szükségesnek nem mutatkozik, hogy a pénzügyi tanácsosok a pénztár kezelésére így módon bevonassék, miután ez a kezelésre csak zavarólag hatna.

A pénzügyi tanácsosok ugyanis első sorban arra van hivatva, hogy a város pénzügyeit intézze és a pénztárt, valamint számvitelt ellenőrizze, de ebbeli kötelességeit nem lehet úgy értelmezni, hogy mint ellenőrző igazgató úgyszólván a pénztár közvetlen kezelésében is részt vegyen, mert az ellenőrzés és kezelés egy személy által semmiféle formában helyesnek nem gyakorolható és a kezelésben való részvétel az ellenőrzés hatályos gyakorlására hátrányos befolyást gyakorolhat.

Miről a város közönségét fent idézett feltevése kapcsán, a csatlománnyok visszazárása mellett oly megjegyzéssel értesítem, hogy jelen leiratommal dr. Saára Gyula bizottsági tag által a pénztár harmadik kulcsának őrzése ügyében beadott felekezés szintén elintéztést nyert.

Budapest, 1903. évi július 10-én. A miniszter helyett *Gulner*, s. k., államtitkár.

— **Papszentelés.** Debrecenyi Gyula végzett hittanhalgatót szombaton vagyis f. hó 18-án reggel 7 órakor dr. Vározy Gyula megyéspüspök a székesegyházban áldozópappá szenteli.

— **A megbontott békeszerződés.** Csak két nappal ezelőtt írunk Nagy István Széchenyi-utcai lakosról, a ki 2 hónapos csecsemőjével anyósa házához az apai házhöz menekült, mert állítólag anyósa, Gaál Józsefné megrontja a családi boldogságukat. A kis gyermek miatt felesége követte az elméjében kissé megbibbant férfit, a ki látszólag meg is békült a helyzettel. Ma ismét kitört a harc; Gaálné lélekszakadva szaladt a város házára, rendőrt kért, mert Nagy Istvánon ismét erőt vett a boldogtalanság s feleségét agyhabföbe vagdalta. Késedelem nélkül sietett a helyszínre egy rendőr, a ki azonban az egész házat zárva találta s így közbelépésre már nem volt szükség, mert egy lélek sem volt otthon. Az utóbbi időben oly sok galibát csinál Nagy István, hogy mégis csak alapos megfigyelés alá kellene venni.

— **Udvarj Ferenc beszámolója.** Udvarj Ferenc országos képviselő kedden délután tartotta beszámoló beszédét kerületében Zircen. A népszerű képviselőt a pályaudvaron kocsikkal számos küldött várta, akik nagy ovációban részesítették. A beszámolóbeszédében, mely a nagyvendégő termében folyt le, Udvarj beszámolt a politikai helyzetről és kifejtette a néppártnak álláspontját. A nagy számban egybegyűlt választók lelkes eljénzessel fogadták a beszédet. A beszámoló után este banket volt. Udvarj képviselő legközelebb kerületének több nagyobb községét is meg fogja látogatni.

— **Vizteleki vesztegetési hümpere.** Dr. Vizteleki Frigyes járásorvos ügyét olvasóink ismerik. Még a múlt évben a helybeli orvosiövetség különféle visszaéléssel vádolta Viztelekit az alispánnál. A fegyelmi eljárás során a vádak egynemelyike beigazolást nyert s Viztelekit fegyelmi uton hivatalvesztésre ítélték. E közben történt, hogy a vizsgálatot vezető Szűts Artur főjegyző meglepő jelentést tett felettes hatóságának. E jelentés szerint dr. Vizteleki nála járt s a vizsgálat kedvező lefolyását kérvén, egy csomó bankjegyet akart neki átadni. A helyigminiszter a fegyelmi ítéletet feloldotta s a megvesztegetési bünpere lefolytatásig a fegyelmi eljárást szükségképpen felfüggesztette. A törvényszék marasztaló határozatot hozott, megvesztegetés kísérlete miatt 600 korona pénzbüntetésre s hivatalvesztésre ítélte a felüggesztett járásorvost. Az ügyész és a vádlott orvos felekezése folytán f. hó 14-én tárgyalta ezt az ügyet a kir. ítélőtábla szűnési tanácsa Frenreisz István elnökelet alatt. A királyi tábla a bizonyítást elrendelte, újra kihallgatta Szűts főjegyzőt s Vizteleki orvost, a kik mindketten szigorúan megmaradtak első vallomásuk mellett. Tanuja nem volt az esetnek s így a Tábla bizonyítékok hiányában teljesen felmentette dr. Viztelekit a vád és következményei alól. Ennek az ominózus ügynek bonyodalma tehát tulajdonképen most következik. A fegyelmi eljárás most folytattni fog s csakugyan nagy érdeklődéssel várjuk az ítéletet. A fegyelmi választmány ugyanis már a büntügyi eljárás lefolytatás előtt hivatalvesztésre ítélte Viztelekit, a helyigminiszterium azonban feloldotta ezt a határozatot, s így a fegyelmi eljárásról szóló 1886. XXIII. tc. 16. §-ában foglalt ama álláspontot többé-kevésbé prejudikálta, hogy „... a fenforgó vétségek a hivatalból való elbocsátást tisztán fegyelmi szempontból nem indokolják.” Csak ezen esetben rendel el a törvény, hogy „a további fegyelmi eljárás a büntvénynek jogerős ítélet befeljezésig függőben tartandó.” Kérdés tehát, mikép oldja meg most a gordiusi csomót a fegyelmi választmány, hogy juttatja érvényre ezen ügyben már meghozott ítéletét vagy ha nem, mikép, mily megokolással dobja most majd skárta a korábbi ítéletét? Es ha ez az utóbbi fog beállni, mikép szolgáltát elégteltelt a vármegye tisztikara bojkottált vagyis kiebrudalt tisztársának? Mindezek olyan kérdések, a melyekre a hivatali élet keretén kívül nehéz választ adni annál is inkább, mert a fegyelmi választmányt így nehéz helyzetében befolyásolni bármely irányban a büntügyi eljárás kedvező lefolyása után senkinek sem lehet szándéka.

— **Elutasított felekezések.** A házberadó alapján s így házberadónak is felemelése általános feltűnést keltett városunkban s a pénzügyigazgatóság remekművére most a gőzigazgatási bíróság is rányomta a pecsétet. A felekezéseket most tömegesen elutasította a közigazgatási bíróság, vagyis az adóprás szorongatóinak sietett segélyére. Most már nincs panaszunk helye, a felemelt adó megfizetése kötelesség. Csak aztán legalább addig szorongassák ezt az adóval agyonanyargatott népet, hogy végre-velahára elszakadjon a türelem hurja. Addig úgy sem lesz megállás az adóemelésein.

— **A kereskedők és a hirdetések.** A nagyvárdi kereskedelmi és iparkamara legutóbbi teljes ülésében elhatározta, hogy felhívja a kereskedők és iparos cégek figyelmét a lapokban közölt hirdetések célszerűsége és hasznos voltára. Ezen határozathoz képest a kamara a következő körlevelet intézte a kereskedők és iparosokhoz:

A hazai kereskedelmi és ipari életben csodálatos tünet az, hogy amikor a mi kereskedelmi

és ipari világunknak színe-java nemcsak hogy félrehúzódik gyártmányaival és iparcikkjeivel, hanem lebecsüli a terjesztésnek, az érintkezésnek ezt, a világon minden országban elfogadott és méltányolt tényezőjét: a hirdetést és egyszerűen átengedi a sajónak nagy nyilvánosságát a gyógyszerész és egyéb csodatevő szerekek, továbbá egy-két izléstelenül rikácsoló és a közönséget megtevesztő hirdetésnek, melyek egyformán uralkítanak napi lapjaink hirdetési hasábjait. Ez a jelenség indította a kamarát arra, hogy felkérje az érdekelteket gyárosokat, kereskedőket és kisiparosokat, miszerint külföldi kartársaik példájára, vegyék igénybe az újsághirdetésben rejlő nagy publicitási erőt gyártmányaik terjesztésére és mentől több hirdetést eszközöljenek az újságokban. Kérjük ezt tisztán azon hazafias célból, hogy a magyar iparnak hasznára legyen a lapok nagy nyilvánossága és hogy az újságok közreadott hirdetései a komoly törekvésű magyar ipart és kereskedelmet propagálhassák.

— **Vasárnapi aratás.** Így aratási időben szinte fel sem tűnik, ha egy-egy zsidó uraság vasárnapokon is dolgozzon az aratóival. Megbűntetik érte s aztán napirendre tér fölőtte a közvélemény. Amde hogy városunkban akadon olyan keresztény katolikus gazda, a ki így módon megszentégtelenítse a vasárnapot, azt alig akarjuk elhinni. Pedig ez a vád érte Antal Antal vendégios, telkes gazdát, a ki állítólag vasárnap vagyis f. hó 12-én őt aratóját megszerietette a tiltott munkára. Nem tudjuk, mennyiben nyer ez a vád beigazolást a járásbíró előtt, de ha megtörtént, úgy szigorú megtorlást igényel.

— **Biciklisták összeütözközése.** Oly sokszor kell már regisztrálnunk a biciklizés folyamán felmerült szabálytalanságokat, hogy végre-valahára maguk a biciklisták is nagyobb óvatosságot tanusíthatnának. Tegnap délután Sulyok János rendőrbiztos haladt kifelé a Kórház-utcán, az utca baloldalán. Szemközti jött vele Schlamadinger Alajos vaskereskedő segéde, a ki a szőlőtől tartott a belváros felé. Sulyok már balra nem kerülhetett, áttért tehát az ut jobb oldalára, ekkor azonban a kereskedősegéd átsapott, beletűközött Sulyok biciklijébe, az első kerék előlőrt, a rendőrbiztos pedig ballábán olyan ütődést szenvedett, hogy ma délután már le kellett feküdnie. Sulyok állítása szerint a kereskedősegéd roppant sebesen hajtott s befelé jövet nem az uttest baloldalán haladt. Az ügynek persze folytatása lesz.

— **A fogoly liba.** Az állati ösztön megmáshadlan s a maga életműködési keretén belül csalahatlan is. Ilyen a liba ösztöne is. Az ösztönös cselekvés nem tudatos, de eredményes. Hogy ez úgy van, kétségtelenül igazolja az a liba, mely most a rendőrség komor tekintetével kénytelen szembenállni. Ez a bizonyos liba ugyanis ösztönét követve a megyetér gyöpös oldalán töltötte a délelőtti s a mikor észrevette, hogy ott néhány napszamos írja a gypet, a szent István utcán át fűtűrésze sétált a székesegyház elé, hogy ott írta a buján termő dudvát. Valószínűleg szépsézetli szempontok is fokozták ösztönét, a mikor a székesegyház előtti térnek gyomlálásához akart fogni, de biz ebben megátolta a rendőrség s foglyul ejtette a tevékeny állatot.

— **Három jomadar.** Kedden délután három gyanus alak került a rendőrség kezei közé. Már a délelőtti folyamán magukra vonták a közfigyelmet, mert a „Ponty”-ban pazarul költek ezek s a gyanu főleg akkor érelődött meg, mikor a három közül kettő rövid séta után vadonatúj ruhában jelent meg a mulatóhelyen. A délutáni vonattal akartak utazni, a vasuti állomáson azonban Kováts Lajos ügyeletes rendőrbiztos vette pártfogásába a távozókat. Simon alkaptány még a délután folyamán vallatóra fogta a gyanus alakokat, a kik folytonos tagadásukkal egyik ellenmondásból a másikba estek. A főszereplő, egy napkeleti vonásokban gazdag ifjú, Benedekfalvi Detrich Miklósnak vallotta magát s csakis mikor Simon alkaptány a letagadhatlan izraelita vonásokra hivatkozott, hosszas faggatásra vallotta meg, hogy Adler Samu névről hallgat, mezőkövesdi illetőségű, lakatossegéd s ártatlan, mint a maszüllett bárány, mert büntetve nem volt. A hazugságok tömkelegében nyelve megbőlök, gyorsan észreveszi s ismét hazugsággal korrallgat. Büncselekményről hallani sem akar, a nála talált pénz jogos szerzeménye. Tegnap délelőtt a távirati

értesítések már megérkeztek. Adlerrel két távirat így nyilatkozik:

Budapest, jul. 15.
Adler Samu mezőkövesdi születésű 23 éves üveges-ségdől (tehát nem lakatos) lopás miatt hatszor büntetve, a főváros területéről 5 évre kitiltva; másik kettő ismeretlen. *Főkaptányság.*

Mezőkövesd, jul. 15.
Adler Samu mezőkövesdi, család miatt büntetve volt, körözve nincs. *A csendőrségi őrsvezető.*

Mikor Simon kapitány tudomására hozta a táviratok tartalmát, mosolylyal fogadta s csakis a család miatti büntetést ismerte el. Tagadásával szemben a hatóságtól kér bizonyítékokat bűnössége mellett. A vizsgálat tovább folyik ellene s máris kihágás uton 5 napi elzárásra ítéltett.

Novák József a triumvirátus másik tagja. Semmit mondó külsejű, 19 éves, szepetneki illetőségű pincér; külseje nem árulja el foglalkozását, modora sem. Vallomása szerint Nagykanizsáról utazott Adlerrel, a kinek azonban multját nem ismeri s azt sem tudja, hol szerezte a pénzt. Előadása nyugodt, de zavaros, több helyen ellentmondásba keveredik s a kapitányi figyelmeztetésre cinikus mosolylyal válaszol. Fogva tartása ellen nem védekezik, sorsát közömbösen tűri. A távirati értesítés rá nézve nem terhelő.

Nagykanizsa, jul. 15.
Novák József szülei tényleg itt laknak. Novák József egy hónap óta Kanizsán nem volt; Adler Samu és Puchmann Jenő itt ismeretlenek. Bűncselekményrel hatóságom előtt nem gyanúsítottak. *Renőrség.*

A gyanusan költelekző társaság harmadik tagja Puchmann Jenő 28 éves, marcali illetőségű géplakatos. Tagadja, hogy bármilyen bűncselekményben része volna. Rézgyűrűkkel kereskedett s abból szerezte a pénzét. Adlerrel és Novákkal Szent-Györgyön találkozott s azok multjáról semmit sem tud. A jó családból származó és züllött kinézésű fiatalember nemörődömséggel hallgatja a kapitány kérdéseit s kitérő válaszaival az ő vallomása sem vet világot a rejtélyre. Multja után itélve ez épugy, mint a másik kettő bő tápot nyújt a gyanura. A távirati tudósítás így festi le Puchmannat.

Marcali, jul. 15.
Puchmann Jenő a község előjárósága állítása szerint csavargás miatt már vagy huszszor toloncoltatott haza; 1898-ban gyujtogatás gyanu miatt vizsgálat alatt állott; mult évben apjával csépelet gabonát, keresetéből egy krajcárt sem kapott. Októberben hazuról történt elutazásakor csak 4 koronát kapott költségül. A 6 koronát május 22-én küldte apja az ő címére. Bűncselekmény elkövetésére hajlammal bír; mint rovtó egyén ismeretes; valószínűleg a nála levő pénz is bűncselekményből származik. *A csendőrorrmester.*

Egy másik távirat keszthelyi időzését igazolja, de arra is enged következtetni, hogy Puchmann már Kanizsán találkozott cimboráival s nem, mint állítják, Szent-Györgyön. A keszthelyi távirat így hangzik:

Puchmann tényleg volt itt rokonánál ez előtt 4—5 nappal. Azonban nála nem késett, tovább ment állítólag Nagykanizsára. Itt ellene bűncselekmény nem forog fenn. *Takács, őrmester.*

A rendőrség úgy Puchmannat, mint két társát egyenként 5 napi rendőri elzárásra ítélte közbiztonsági kihágás miatt. Ezen idő alatt a nyomozást folytatja s valószínűleg eredményrel, mert hogy a költelekzés s egyébként is az ellentmondások hosszú láncolata alapos okot szolgáltatnak a gyanura, az kétségtelen.

— *Furcsa história.* Hagyó József Havranek tanyai béres ma délelőtt a vasutól menet megállt kocsjával a sárkereszturi sorompónál s a sorompóstól, a ki csizmadia, egy pár csizmat vett. Pénze a mándlijában volt, azt is bevitte magával. A vételár felét kiízte, 3 drb. husz koronás aranyat, mely nem az övé volt, zsebkendőbe kötve visszavette a mándlija zsebébe. Azt nem tudja, a műhelyben hagyta-e a kabátot vagy feltette-e a kocsiára, annyi azonban bizonyos, hogy otthon észrevette, úgy kabátja a pénzzel együtt hiányzik. A szegény béres érdekében ugyancsak kívánatos volna, hogy az elveszett kabát előkerüljön.

— **Hadmentesek figyelmébe.** A városi hatóság a következő hirdetményt bocsájtotta ki: Folyó 1903. évre a hadmentességi díj kivételével, a kivétési lajstrom a városi pénzügyi tanácsosi hivatalban f. hó 16-ikától 24-ikéig bezárólag közzémlésre kitve leendő, hol az, az érdekeltek által a hivatalos órák alatt betekinthező. Mi is azzal tétetik közze, hogy mindazok, kik ezen adónemet már előzőleg fizetni kötelezettek voltak, a lajstrom kitételének napját követő 15 nap alatt, — azok pedig, kik ezen adót első ízben fizetik, ezen adónak könyvecskéikbe leendő beírását követő 15 nap alatt esetleges felszámolásaik, a tek. városi közigazgatási bizottsághoz címzetten, a helybeli m. kir. pénzügyigazgatóságnál adhatják be.

Egy kiváló jó Bözendorfer-féle zongora eladó. Úv. Walper Mihálynénál Zöldfa-u. 2. sz.

— **Eltűnt zseborja.** Szuhaneck Ferenc Könyök u. 7. sz. alatti lakos zseborája záratlan lakásából f. hó 14-én eltűnt. A rendőrség megindította a nyomozást, eddig azonban hiába fáradozott a tettes kézrekerítésén.

— **Tilos a szénakivétel.** Sokan nem tudják, hogy száj- és körömlézés idején a zárlat alatt levő területről a takarmánykivétel tilva van. Hihetőleg ezek közé tartozott Krisztián Szabó András is, a ki most keserűen tanult a maga kárán. A rendőrség ugyanis 20 korona pénzbüntetésre ítélte azért, mert Budapestre szénát szállított.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzenek be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapestre a „Sétatéri” vagy a „Margitszigeti” fűmagkeveréket. — Ezeket már 20 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Piaci árak:
1903. évi július hó 15-én.

Buza	14.——14.40.
Rozs	11.20—11.60.
Árpa	11.——12.40.
Zab	11.40—12.—
Tengeri	14.——

A forgalom silány.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Olvashatlan aláíróknak. Helyben. Ön elég vakmerő élni, hogy Grósz Bernát vaskereskedőt vállalkozóval azon „piszkáljuk”, mert zsidó; a nevé azonban sok helyen elhíresült sorai alá úgy írta, hogy elofasni ne lehessen. Helyi kijelentésére nem reflektálunk, mert hisz minden józan gondolkodó láthatta, hogy nagyon is kegyetlen nyulunk az ügyhöz s tisztán hivatalos adatokra szoritkozunk. Helyi kommentár nélkül. Legyen nyugodt, ha levélvel Grósz Bernát kereskedőt akarta védeni, most az egyszer nagyon rosszul válet, mert kötelességünkkel tette, hogy most nem ezzel az ügyvel kissé bővebben foglalkozunk. Legközelebb.

NOVENA,
azaz kilencnapos ájtatosság Jézus szentséges szívéhez valamely különös kegyelem elnyerésére. Kötve 60 fillér, füzve 40 fillér darabonként. Kapható és megrendelhető Rózmann István Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 23 a.

A

szőlő peronoszporája ellen
való védekezéshez általánosan elismert legjobb anyag a
DR. ASCHENBRANDT-féle
BORDÓI-POR.

Ára Budapesten:
50 kilogrammos zsákokban á kilogramm 66 fillér, 10 és 5 kilogrammos zsákokban, valamint 2 kilogrammos dobozokban á kigr. 70 fillér.

Használata olcsóbb, biztosabb, előállítás gyorsabb, a levélhez jobban tapad, mint a rézgálic, a permetezőt sohasem dugítja.

A magyar-óvári magy. kir. gazdasági akadémia növényélettani állomása kísérletének fényes eredménye a legkiválóbb külföldi szaktudósok véleménye, számos magyar gazda bizonyítványa bárkinek díjtalanul megküldetik.

A bordói-por ezenkívül kitűnő eredményrel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére, gabonacsávazásra és baromfiok fertőtlenítésére.

Megrendeléseket elfogad a _____

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

A por kapható és megrendelhető:

Kováts Pálnál Székesfehérvárott. Déry Jánosnál Eresiben.
Reichard Mórnál Csákvárott. Largang Jánosnál Martonvásáron.